

Kemikaliesmart förskola och skola

Inventeringsrapport

2022-05-24

Malin Ljungberg

tyresö kommun

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	4
1.1	Beskrivning av ärendet.....	4
1.1.1	Skattning.....	4
1.1.2	Resultat och slutsatser	4
1.1.3	Åtgärder och förväntad effekt.....	6

1 Inledning

Barn, i synnerhet yngre barn, är en känslig målgrupp för gifter i närmiljön. Handlingsplanen för kemikaliesmarta miljöer i Tyresö kommuns förskolor och skolor är ett dokument för att nå målet om kemikaliesmarta miljöer för barn och elever i kommunens förskolor och skolor. Beslutet om revidering av handlingsplanen togs i barn- och utbildningsnämnden för förskolan samt och beslutet om handlingsplanen togs för grundskolan 2021-09-01

Målet är att Tyresös barn ska vistas i kemikaliesmarta förskolor och skolor och inte påverkas negativt av sin miljö.

Handlingsplanen är ett stöd för Tyresö kommuns förskolor och skolor att bli kemikaliesmarta. Handlingsplanen ligger i linje med Agenda 2030 och behandlar hur Sverige ska arbeta utifrån den ekologiska dimensionen. Planen har arbetats fram utifrån Naturskyddsföreningens projekt ”Giftfri förskola”.

Åtgärderna i handlingsplanen berör alla kommunala förskolor och skolor i Tyresö men fristående förskolor och skolor rekommenderas även ta del av den. På så sätt kan fler barn i Tyresö ta del av goda förskolemiljöer.

1.1 Beskrivning av ärendet

Barn- och utbildningsförvaltningen gavs i uppdrag på nämnden 2021-09-01 att göra en inventering av förskolor och skolor utifrån handlingsplanerna. Återkoppling till barn- och utbildningsnämnden ska ske under kvartal två 2022.

1.1.1 Skattning

Med bakgrund av grundskolans nya handlingsplan för kemikaliesmarta grundskolor i Tyresö och förskolans reviderade handlingsplan för kemikaliesmarta förskolor har rektorerna i de kommunala förskolorna och skolorna skattat sina verksamheter genom en enkät. Enkäten är anonymt besvarad.

Av 11 rektorer, som ansvarar för 11 förskoleenhet med totalt 24 förskolor, har 10 svarat på enkäten. Av 13 rektorer i grundskolan har 9 svarat på enkäten. Skattningen genomfördes innan den planerade fortbildningsinsatsen i april 2022. Ytterligare en skattning kommer genomföras inom ett år för att se om de planerade åtgärderna gav förväntad effekt

1.1.2 Resultat och slutsatser

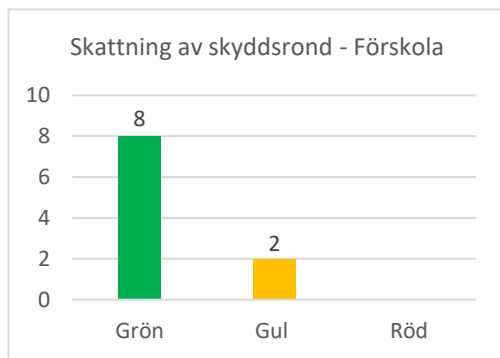
Skattningen visar att förskolorna i kommunen, där handlingsplanen funnits sedan 2016 har medvetenhet kring utrensande och inköp som minskar barnens exponering av skadliga kemikalier i förskolan. Med utgångspunkt från enkäterna känner 9 av 10 av de skattade förskolorna till planen men enbart 6 av 10 skattar att medarbetarna har tagit del av den i sin helhet.

I grundskolan känner 5 av de 9 skattade skolorna inte att medarbetarna känner till Handlingsplanen vid tillfället för skattningen. En förklaring till detta är att skolornas handlingsplan togs 2021 och den fortbildningsinsats som nu genomförs blir ett startskott för skolorna i implementeringsarbetet av handlingsplanen. Trots detta finns det hög medvetenhet och goda rutiner i såväl förskolorna som skolorna för att minska exponeringen av skadliga kemikalier.

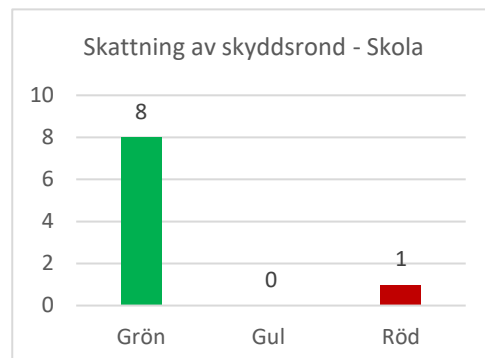
Det som utmärker sig är främst medvetenheten kring vikten av god handhygien med allergivänlig tvål där 9 av 10 förskolor och 6 av 9 grundskolor skattar att rutiner finns. Även hantering av urfasat material på säkert sätt, utfasning av de äldsta produkterna såsom plast om är tillverkad före 2007 och elektronik som inte är avsedd för lek eller bildskärmar och datorer som är äldre än 2006 är välkänd. Av de skattade förskolorna och skolorna, skattar 18 av 19 att de inte tar emot leksaker som skänks som kan innehålla skadliga ämnen.

Skyddsronnd görs en gång om året för att skapa trygga och miljösäkra miljöer för barn och elever. Från årskurs 7 deltar även elevskyddsombudet. Nedan redovisas resultat för hur förskolor respektive grundskolor skattar att de uppfyller skyddsronderna

I 16 av de 19 skattade förskolorna och skolorna görs årligen skyddsronder för att skapa trygga och säkra miljöer för barn och elever.

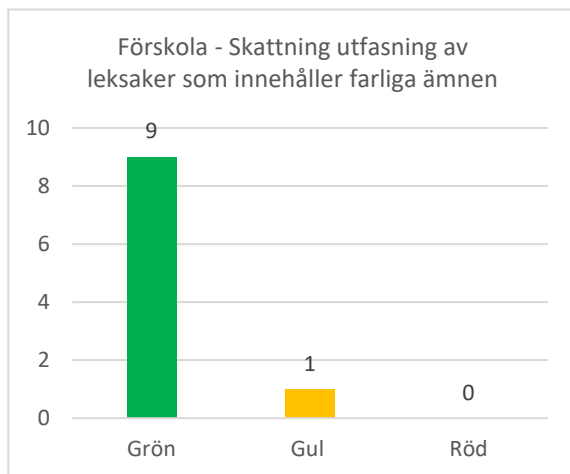

Figur 1 Förskola- 8 skattar sig gröna, 2 gula av 10 svarande enheter.

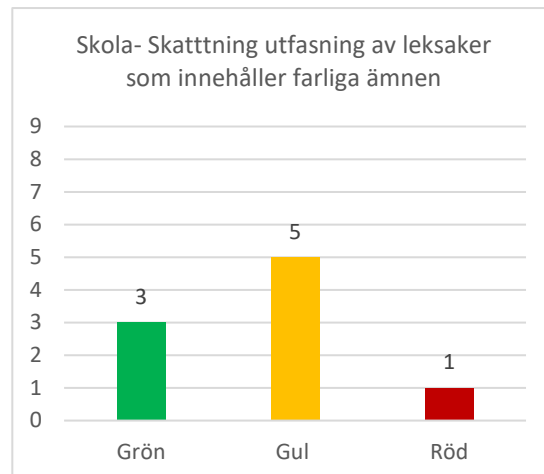

Figur 2 Grundskola- 8 skattar sig gröna, 1 röd av 9 svarande enheter.

Förskola och skola har rutiner som säkerställer att skapande material inte innehåller PVC, ftalater eller andra skadliga ämnen. Tex kan lera som behöver torkas i ugn innehålla PVC-plast, suddgummin kan innehålla PVC och lim kan innehåller Ftalater och klorofenoler. Färg för kroppsmålning kan innehålla kemikalier som kan tränga genom barnens hud och bör därför ske sällan. När det gäller utfasande av leksaker som kan innehålla farliga ämnen som PVC, ftalater och polykarbonat så syns en större skillnad mellan skolformerna. I förskolan skattar 9 av 10 att de rensat ut leksakerna medan 3 av 9 skattar att detta gjorts i skolan.

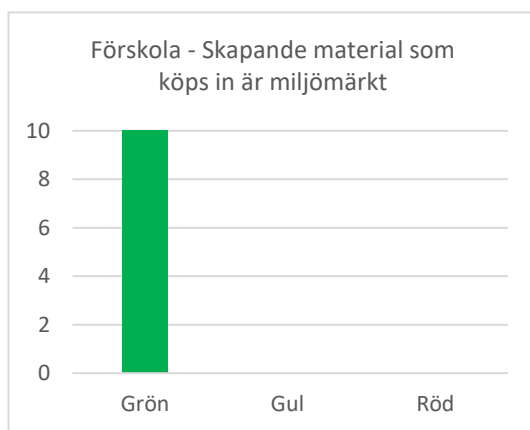
Figur 3 Förskola- 7 skattar sig gröna, 3 gula av 10 svarade enheter.

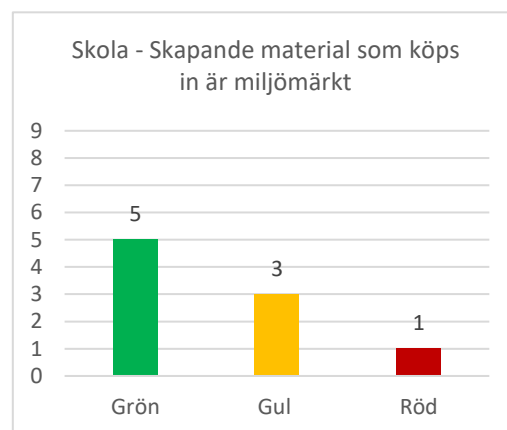
Figur 4 Skola- 3 skattar sig gröna, 3 gula av 10 svarade enheter.

En skillnad syns även i utrensning av andra material såsom utklädningskläder, återbruksmaterial och andra material som inte följer samma regelverk som leksaker där 7 av 10 förskolor succesivt rensat bort medan skolan skattar att 3 av 9 rensat ut dessa material.

När det gäller inköp skattar 10 av 10 av förskolorna att inköpen (leksaker och skapande material) som görs är Svanenmärkta, CE-märkta eller följer Eu:s leksakdirektiv. 5 av 9 skolor skattar att deras inköp uppfyller dessa krav.

Figur 5 Förskola – 10 skattar sig gröna av 10 svarade enheter

Figur 6 Skola– 5 skattar sig gröna, 3 gula och 1 röd av 9 svarade enheter

Områden som skattas lågt och behöver ses över ytterligare är rutiner för att tvätta textilier innan användning, här skattar 5 av 10 förskolor att det delvis görs och i skolan skattar att 3 av 9 skolor att detta görs.

1.1.3 Åtgärder och förväntad effekt

Redan innan skattningen genomfördes planerades en fortbildningsinsats för att öka kunskapen. Utbildningen planerades att genomföras uppdelad i två delar.

Den första delen, en föreläsning på ca 2 timmar riktad till samtliga medarbetare i såväl kommunala som fristående förskolor och grundskolor F-9. Den andra delen, en workshop på ca 3 timmar riktad till några utvalda pedagoger ute på våra kommunala och fristående förskolor och skolor.

Föreläsningarna ägde rum 26, 27, 28 april. Föreläsningen Kemikaliesmart förskola och skola utbildade 375 medarbetare inom kommunal och fristående förskola och skola. Samtliga kommunala förskolor och skolor deltog och 5 av 13 av de fristående huvudmännen representerades, 4 av de fristående 10 huvudmännen för förskola och 1 av de 3 huvudmännen för grundskolan fanns representerade. Utöver detta deltog även 3 personer från lokalvårdsenheten och 1 från måltidsservice. Fortbildningens syfte är att öka kunskapen kring hur vi kan bli mer kemikaliesmarta i våra verksamheter för att minska barns och elevers exponering av farliga kemikalier och skaffa oss ett kemikalieklokt förhållningssätt. Föreläsningen finns tillgänglig online i efterhand för de som inte hade möjlighet att se den under dessa tillfällen.

I maj följs föreläsningen upp av en workshop för några utvalda medarbetare i kommunala och fristående förskolor och skolor. Syftet med workshopen är att ge medarbetarna ytterligare verktyg för att göra kemikaliesmarta inköp, för att prata med och undervisa barn och elever för att de ska bli kemikaliesmarta medborgare.

När denna fortbildning är genomförd och alla förskolor och skolor fått möjlighet att hitta arbetssätt för att implementera och följa handlingsplanen för Kemikaliesmarta förskolor och skolor, kommer ytterligare en skattning göras för att följa upp att önskad effekt nås i de kommunala förskolorna och skolorna.